

Quinzenari pro-fa-veu de l'Associació "Minerva,"
Defensor dels interessos morals i materials d'Artá i sa comarca

Redacció i Administració

Quatre Cantóns, 3 * ARTA

Any II

Dels treballs publicats no son responsables els autors

N'os tornen els originals

Artá, (Mallorca) 8 de Novembre de 1918

PREUS

Espanya: Trimestre 0'75 Ptas.
Any. 3'00 *
Estranger Doble

Se paga
a la
bastreta

Núm. 56

Als Suscriptors

Devém demanar-los dispensa per la tardansa en la sortida d'aquest n.º de LLEVANT, qu'obeix a haver hagut de geure també durant una quincena de dies atacats del «grippe». Es una causa que tot-hom comprendrà perfectament i esperam mos ho dispensaran

LA REDACCIÓ

Rerum Novarum

Del estat actual dels Obrers

XVIII

Dignitat de la pobresa.

39.—An els qui no tenen bens de fortuna l'Església les ensenya a no tenir com una deshonra, com tampoc l'hi te Deu, la pobresa, i a no empagar-se d'haver de guanyar-se la vida treballant. Tot lo qual fou confirmat amb ses obres i fets p'el mateix Jesucrist Senyor Nostre, que pera salvar als homes se feu pobre essent ric;⁽¹⁾ i encara qu'era Deu i Fill de Deu, volgué, així mateix, mostrar-se i ser tengut per fill d'un menestral; i fins i tot, consentí a passar una gran part de la seua vida treballant com a tal. ¿No es aquest el i aneiral fill de Maria? El qui tengui aquest axempla divi davant els ulls, comprendrà millor lo que segueix; aixó es: que la verdadera dignitat i excelencia del home en les costums, es a dir, en la virtut consisteix; que la virtut es patrimoni comú a tots els mortals i que lo mateix la poden alcançar els alts qu'els baixos, els rics qu'els pobres; i que sols a les virtuts i al mérit, en qualsevol se trópiguen, s'ha de donar el premi de l'eterna benaventuransa. I no tant sols aixó, sinó qu'els afligits per alguna calamitat s'hi veu més inclinada la voluntat del mateix Deu; puis Jesucrist anomena benaventurats an els pobres; amantíssimament

cria cap a ell per consolar-los, als qui están en algún treball o aflicció; i als més abatuts, i als que injustament son opresos, els abraça amb especial amor. Quant aquestes veritats se coneixen, fàcilment se reprimeix l'inflor del esperit dels rics i s'aixeca l'abatiment dels pobres, i els uns se dobleguen a ser benignes i els altres a ser humils. I d'aquesta manera, la distancia qu'entra uns i altres voldria posar la soberbia, s'acursa, i no hi haurá dificultat en conseguir que s'unesquen amb un estret vñcle d'amistat una classe amb l'altra.

XIX

La verdadera fraternitat

40.—Aquestes dues classes, si obeien an els manaments de Jesucrist, no sols en amistat sino en amor vertaderament de germans s'unirán. Perque sentiran i comprendrán que tots els homes sense cap distinció han estat creats per Deu, Pare comú de tots; que tots tendeixen al mateix bé, com a fi, qu'es Deu mateix, únic que pot donar benaventuransa perfecta als homes i an els Angels; que tots i cada un han estats per favor de Jesucrist igualment redimits i aixecats a la dignitat de fills de Deu, de tal manera, que no sols a ells amb els, sino fins amb Jesucrist Senyor Nostre, primogénit entre molts de germans els-e lliga un parentesc vertaderament de germans. I així mateix qu'els bens de naturalesa i els dons de la gracia divina pertonen comú i sense diferencia alguna a tot el llinatge humá, i ningú, a no ser que s'en fassa indigne, será deshereditat dels bens celestials. Si fills, també heréus, hereus vertaderament de Deu i cohereus amb Jesucrist.

Tal es la naturalesa dels devers i drets que la filosofia cristiana ensenya. ¿No es veritat que en brevíssim temps pareix que s'acabaria tota lluita, aont en la societat prevalessqués aquesta doctrina?

(Seguirá)

JANC EL MÚSIC

(Acabament)

Al ondemá en Janc estava davant el jutge L'havien de jutjar com a un lladre? Ben segur.

Idó perque havia entrat allá més que per robar?

El sindic del poble i els jutges el miraven fixament amb ulls plens de severitat, quant estigué davant ells amb el dit dins sa boca amb els ulls esglaiats de por, petit, magre, arruinat... ¿Com jutjar-lo? ¿Si encara no tonia deu anys i per miracle se gontava dret! ¿Tancar-lo dins el pre-ili? Però, era precis corregir-lo!... Qué'l guardiá el s'enduga i l'assoti per fer-li perdre s'inclinació a robar.

Cridaren el guardiá Stach i li daren ordre d'assotar-lo. Aquest prengué an en Janc com un moixet davall el bras i el s'endugué an el graner. S'atlotell no comprenia res; mirava espantat com un auell agafat dins uns filats. Solament quant n'Stach el tirá en terra i amb la corretja li pegá un toc esgarrafador, cridá: ¡Ay mumareta!—i cada vegada qu'el feria amb la corretja repetia: ¡Ay, mumareta! sempre més debilment fins que callá i no cridá ja més a sa mare... ¡Ferosos, jutjes criminals! ¡Perós, criminal Stach! Qué s'atreveix a pegar així an els nins? ¡I an aquell qui era tant flac que no podia respirar!

Va anar a cercar-lo sa mare i hagué de dur-lo-s'en en brassos. El deixá damunt el llit. En Janc no s'en aixecá mai més; al tercer dia casi no alenava bais de sa pobre flassada.

Les oronelles piulaven davora els cirerers que creixien davora la caseta; un raig de sol entrava per la finestreta oberta i banyava amb sa llum daurada sos cabells rauls i sa cara enmagrida. Aquell raig de sol era un camí p'el qual s'en anava aquella animeta cap an el cel. Era hermós que al manco a l'hora de sa mort li aparegués una via ampla i luminosa. ¡Sa vida havia estada un caminó tan estret i espinós! Aquell pit oprés apenas respirava; i sa carn semblava beure una música que venia de sa finestra. Era la hora baixa. Els nins cantaven tornant d'espigolar:—Oh! damunt els prats, verts prats,—de l'Abuferá... ¡del torrent surgia com un murmurí dolcíssim. En Janc sentia per darrera vegada cantar els camps.

Sobre la flassada, al seu costat, hi jeia el seu violí de cloaca. De sople s'il·luminá la cara del nin muridor i amb els llabris tremolosos digué:

—¡Mu mare!
—¿Qué vols, fillet meu?
—¡Mu mare!... ¿Me donará el bon Deu un violí vertader?
—¡Si, que'l te dará, fill meu, el te dará!—respongué sa mare, però no pogué dir res més;

No es que no haja dat resultat l'enquesta esmentada. L'ha donat l'as aquí, mes gros que noltros no esperavem. Son molt pocs els que s'han negat a contribuir-nos, lo qual mos obliga ja a remeiar amb tot el cor la bona voluntat amb que els cappers d'Artá s'han prestat a contestarnos, i les atencions de la major part d'ells rebudes. Mes atacats alguns de «grippe», quant havíem d'anar a contestar-los i atacats noltros també durant la darrera decena del més d'Octubre, no es estat posible obtenir les contestacions

de tot-hom, ni fer totes les visites projectades. Per això es que s'allonguem el plaç, i si Deu permet que l'epidèmia desaparega pronta, tal volta no esperarem al desembre, sinó que al altre número d'aquest més comensarem ja la publicació de contestacions.

Un poquet més de paciència, idó de part dels nostres lectors, i si Deu ho vol tot arribarà.

A. F.

AJUNTAMENT

Sessió de 29 de Setembre 1915

Presidida p'el batle D. Bartomeu Esteva i amb assistència dels Tinents D. Andreu Femenias i D. Juan Casellas, i dels regidors Srs. Carrió, Nabot, Esteva, i Lladrés, se celebrà sessió ordinària acordant:

1. Se llegí i aprovà l'acta de la sessió anterior.
2. Fou examinat i aprovat el conta presentat per Guillem Oliver Solivellas de 202'50 pts. de jornals empleats en la custòdia dels camps acordant-se el pagament del capítol corresponent.
3. Pagar al Secretari set pessetes p'els gastos de viatge a Manacor per assistir a certes Juntes.
4. Quedar enterats i conformes d'haver-se fet el dia 27 d'aquest mes l'escriptura notarial de compra a favor d'aquesta Corporació municipal de la casa núm. 17 del carré de Sa Plana.
5. S'acordà per unanimitat donar un vot de confiança a D. Rafel Blanes Tolosa perquè en representació del Ajuntament s'entrevistés amb la Companyia de ferrocarrils perquè de comú acord rectifiquin el pla d'urbanització de la barriada d'arrop de l'Estació del ferrocarril en construcció.

I no haguent-hi res més a tractar el Sr. Batle aixecà la sessió.

Sessió del dia 6 d'Octubre

Presidida p'el 1er. tinent batle D. Andreu Femenias i amb assistència del 2on. tinent Sr. Casellas i Regidors Srs. Carrió, Nabot, Esteva, Lladrés, Riera, Alsina i Amorós, se celebrà sessió ordinària acordant:

1. Llegir i aprovar l'acta de la sessió anterior.
2. Donar de baixa la casa n. 33 del carré de les Rocas i la pessa de terra Ses Baixes dels germans Antoni i Martí Amorós i amillarar-les a nom germans Bartomeu, Maria i Margalida Femenias i Amorós.
3. Donat conta d'haver-se comensades les obres dels camins vecinals de Sa Torre i S'Alqueria vella s'acordà comunicar-ho a la Diputació perquè l'Arquitecte provincial inspeccioni les obres de referència perquè pugui abonar-se la subvenció de la Diputació.
4. Aprovar l'extracte dels acorts presos per l'Ajuntament durant el Setembre i enviar-lo al Sr. Governador.
5. S'acordà la distribució de fondos p'el mes corrent.
6. Que'ls recaudadors municipals de 1914 i 1915 presentin les liquidacions de les recaudacions que tenguieren a son càrreg.

I no haguent-hi res més que tractar s'aixecà la sessió.

Sessió del dia 13 d'Octubre

Presidida p'el batle D. Bartomeu Esteva i amb assistència dels Tinents Srs. Femenias i Casellas i els Regidors Srs. Lladrés, Riera, Amorós, Alsina i Picó, se celebrà sessió ordinària acordant:

1. Aprovar l'acta de la anterior.
2. Pagar 2'50 pts. al Fecl-Contrast de pesos mides per pagar la humana de la Vila.
3. Agraïr vivament a D. Rafel Blanes Tolosa els seus treballs per la combinació dels serveis de diligències a totes les arribades i sortides de tren de Manacor que reporta tants de beneficis a la població.
4. Obrir novament els grifons dels particulars suposat que l'aigu no escasseja p'el públic.
5. A proposta del batle s'acordà construir un depòsit per morts en el cementeri civil de la vila fent-se les obres per administració.
6. Que la comissió de cementeris miri de sebre el preu i els metres quadrats que se necessiten p'el camí del cementeri civil.

I no haguent-hi res més a tractar s'aixecà la sessió.

Sessió del dia 20 d'Octubre

Baix la presidència del Batle D. Bartomeu Es-

teva i amb assistència del tinent Sr. Casellas i dels regidors Srs. Carrió, Nabot, Espinosa, Riera, Lladrés i Alsina se celebrà la sessió ordinària acordant-se:

1. Aprovar l'acta de la sessió anterior.
2. Que la comissió d'obres vagi a senyalar l'alineació demanada per Nadal Xamena Lliteras per construir una peret a Sa Grauja lliudant amb el camí de S'Estelrica.
3. Que les oficines del Jutjat municipal passin a la casa n. 17 del carré de la Plana.

I no haguent-hi res més a tractar s'aixecà la sessió.

Sessió del dia 29 d'Octubre

Presidida p'el batle D. Bartomeu Esteva Flaquer se celebrà sessió de segona convocatorià amb assistència dels Srs. Casellas, Espinosa, Carrió, Nabot, Riera, Lladrés i Alsina, acordant-se:

1. Aprovar l'acta de la sessió anterior.
2. Examinar i aprovar un conta de l'Agència Foró Balear de 110 pts. p'els treballs realitzats relatius a la lámina del Hospital de Sta. Rosa acordant pagar-les del Capítol d'Imprevista.

I no haguent-hi res més a tractar s'aixecà la sessió.

CRÒNICA

DE CANOSTRA

METEOROLOGIA.—La quincena passada ha seguit, com a propi de la temporada tardoral amb molts de dies homits xalocosos i bastants d'aigueta no molt tortu, pero qu'atura la gent del camp de poder fer feina. El dia en qu'escriuim aqueixa crònica plou persistentment com en diades d'hivern.

AGRICULTURA.—Molts son ja els qui han acabat de treure els moniatos; alguns los han trobats pudrits causa de l'humitat. Ara se cullen olives en la major part de possessions i establiments d'olivar. També la gent se dona pressa a sembrar aprofitant els dies de bon sol encara que sien pocs.

PORCS GRASSOS.—Durant una temporada estigueren sense pesar porcs a causa del conflicte dels embarcadors amb l'Ajuntament de Ciutat. Ara de nou se segueix pesant, molts de porcs cada vegada. Els Preus han baixat un poc pero encara se treuen molts de dobbers. Enguany a la vila d'Artà li haurà entrada una riquesa grossa per aquest cap. Gracies a Deu.

MALALTS.—Ja va millorant, gracies a Deu, de la malaltia reinant el nostre bon amic i company de Redacció D. Llorens Garcies Font, farmacèutic. Després de la mort de s'esposa, s'hagué de jeure immediatament i arribà a tal punt la seva gravetat, que preparava ja a be morir i arretglà totes les coses temporals i espirituals, per el terrible traspàs. Els metges el veien ja perdut. Vengué per consulta D. Miquel Sureda metge artanenc resident a Ciutat se demanà després l'assistència del metge d'aquí D. Antoni Solivellas i entre els esforços de la ciencia i l'ajuda de Deu, s'ha conseguit portar-lo a una franca milloria, de manera qu'avui ja se dona per salvat. Deu vulla que segueixi aqueixa milloria, i que prest el vejem restabert de tot.

També segueixen millorant, el metge don Guillem Blanes, el jutge D. Juan Sancho i familia, que tota estava atacada, el batle 1er don Bartomeu Esteva i familia, i D. Francesc Blanes amb tots els seus. Creim que son molts els que descuidam, perquè molts dels demés no han arribat a gravetat.

Entre els que avui hi ha de promóctic greu son D. Maria Nabot (a) de Xiclati, i en Pere Esteva (a) Frare. Deu les ajut a tots.

MORTS.—Segons diuen els artanencs o artanenques morts a Ciutat, d'aquesta epidèmia son set o vuit Deu les haja trobats a tots en estament de gracia.

S'AUTO JA NO TORNA.—Annunciarem en el n. passat la crida que s'havia fet de la tornada del Automóvil que fa el trajecte de Manacor a Capdepera. No durà més que dos dies. El primer ja arribà en retràs. Al endemà ja va passar molt tart i no arribà a temps an el tren i no tornà més. Be que va fer. Per anar tant malament!

NOVEL·LA NOVA.—El darrer n. d'aquest setmanari publica «Tenorios», una comèdia en tres actes de J. Ferrer i Codina. Son preu 0'30 pts.

NETEDAT.—Ja era un poc grossa la brutor dels rentadors i abauradors. Ja voliem cridar l'atenció del batle pero aquesta setmana una i altre s'han fet nets. Però cal que també s'hi fassa la colsada que condueix l'aigu de l'abeurador fins als rentadors perquè hi ha bandes amb quatre dits de llim i porqueria.

†

NECROLOGIQUES

El dia 28 del pròxim més passat, baixà al sepulcre a la edat de 29 anys l'esposa de D. Rafel Blanes Sancho D. Catalina Garcias Font.

No feia més que tres mesos qu'era casada i la vida li sonieja, amb les seues lluisors. Son caracter bondados la feia felis a ella i als qui amb ella habitaven, captantse les simpaties de quants per una sola vegada la tractaven. Que Deu l'aja premiada amb el premi dels justs, i doni a son espós, pares i demés familia el consol necessari per soportar tal perdua.

A. C. S.

Victima de la mateixa malaltia, morí en el Senyor el dia de Tots Sants D. Maria Sancho Sureda a l'edat de 29 anys.

Poc temps com feia que sa mare havia morta, era ella el puntal que sostenia sa casa, rendit com estava sonpare dins el llit, malalt de gravetat e igualment malalta la tia ja vella qu'amb ells vivia.

Deu qui'es sobre tot dispón les coses com vol i com creu qu'està be i no hi més que conformar-se amb sa voluntat.

Rébega la seua familia l'expressió del nostre condol.

A. C. S.

A Ciutat de Mallorca, també victima de l'epidèmia reinant morí el dia 5 de Novembre després de rebre els Sagraments i la Bendició Apostòlica el propietari i advocat artanenc D. Juan Llorens i de Arcos.

El finat se tenia conquistades moltes simpaties entre la plana major de Ciutat per son caràcter afable i bondados.

Estava encarragat actualment del jutjat del districte de la Llonja, i la seua mort ha causat fonda pena entre totes les persones qu'el tractaven.

Enviam a sa familia especialment a sos pares D. Pere Moragues i D. Ana de Arcos la mes viva expressió del nostre Senti-ent.

A. C. S.

GRAN COLMADO A. TANENG d'en GUIÉM BUJOSA (a) Ganancia

SE VENEN BONS I BARATO

Comestibles de tota casta, licors, dolces, galletas, etc., etc. • Grandios surtit de Perfumeria

Aquesta casa es s'unica depositaria dins Artá del ANIS TUNEL

Fixau-vos be en sa Direcció: **CARRE de PALMA, 3 - ARTA**

S'agencia Bujosa (a) Ganancia serveix amb eament, puntualitat i barato qualsvol encàrrec se li fassa per ciutat i pels altres pobles de Mallorca

Despaig a Artá: Carré de Palma, núm. 3 ☞ Despaig a Palma: Estano d'es Banch de s'Oll

Grandes Almacenes

: *San José* :

de

Vda. Ignacio Figuerola

Sastreria Camiseria Merceria Zapateria Pañeria
Laneria Pañoleria Lenceria
Géneros de Punto Sederia, Artículos para Viaje
OBJETOS DE REGALO

Depósito de máquinas parlantes

— PATHEFONO —

— PRECIO FIJO —

Bravado, 7 9, 11. Borne, 118 ☐ Teléfono, 217

Disponible

NO COMPREU CAFÉ
que no passeu abans per sa botiga d'en

JAUME CABRER

que'l té bo i fresc

Allà hei trobareu tota casta de
comestibles i a tot preu
ARROS, VERDURES, PATATES, etc.

Carré de Antoni Blanes Juan - Antas Puput

FARMACIA

DE

Llorens Garcies

OBERTA A TOTES HORES

visita i atenció medicinal
atenció de el Dr. Morey

preparat amb erba cuquera d'ARTA

PLASSETA D'ES MARXANDO

GRAN BOTIGA

AQUÍ TENIEM DE TOTA CASTA I A TOT PREU;

— CALSAT FI I DE MODA —

A CANA VIVES

CARRÉ DE PARROQUIA, 1

CAP BOTIGA
VEN EN MILLOS CONDICIONS QUE SA D'EN

Juan Vicens (a) Jan

Tota casta d'articles, comestibles, galletas, etc.
ES REPRESENTANT DE SA PERFUMERIA

L. GAGGIO

TE DEPOSIT DE MAQUINES DE COSIR

PAPPI I AUCONS

Com també tota casta d'instruments musicals. Bandurries, Guiterres, etc.

DIRECCIO: ALCARIOT, 3

Ebanisteria

**Magatsem
de motbles**

D'EN

Miquel

Morey

Parroquia, 7

- ARTA -

**RONDAIES
DE MENORCA**

per

Andreu Ferrer

Un volum en 4.º 2 Pesetes

VENIAVLES A LA LINGUERA DE

FERRER I SUREDA
ARTA

En aquesta administració
podreu encarregar
tota casta de

IMPRESOS

Se serveixen amb prontitud

**LIBRERIA, PAPALERIA
I CENTRE de SUSCRIPCIONS**

DE

Ferrer i Sureda

Aquí trobareu paper de tota casta a la menuda i en gran quantitat
llibres, fíltes, llapiseria, etc. etc.

llibres escolars i religiosos

— A PREU DE CATALOG —

s'encomanden de tota casta en tota puntualitat

QUATRE CANTONS, 3 ARTA

Ensaimades i Panets

En lloch se troben millós que a la

Panaderia Victoria

ESFORNOU

DE

Miquel Roca Castell

El sa botiga hei trobareu
sempre pans, panets,
galletas, bescuits,
rollets, i tota casta de pasticeria

TAMBÉ SE SERVEIX A DOMICILI

Netedat, prontitat, i economia

DESPAIG Carré de Palma 3 bis. ARTA